

Cenné papiere - akcie a obchodné podiely (vývoj zdaňovania od 1.1.1993)

I. Cenné papiere - akcie

1. Zdaňovanie príjmov z vlastníctva a z predaja akcií od 1. januára 1993 do 31. decembra 1999 podľa zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 286/1992 Zb.“)

a) príjmy pochádzajúce z vlastníctva akcií

Príjmami z kapitálového majetku podľa § 8 ods. 1 písm. a) zákona č. 286/1992 Zb. boli **úroky a ostatné výnosy z cenných papierov a tiež podiely na zisku (dividendy)**. Pri výnosoch z akcií sa uplatňovala zrážková daň **vo výške 15 %** (§ 36). Táto osobitná sadzba dane nadobudla účinnosť 14. júna 1993, inak to bola zrážková daň vo výške 25 %.

b) príjmy z predaja akcií a podmienky ich oslobodenia od dane

Pri príjme **z predaja akcií u fyzických osôb** sa vychádzalo od 1. januára 1993 z ustanovenia § 10 (ostatné príjmy) zákona č. 286/1992 Zb. Ostatnými príjmami (ak nepatrili medzi príjmy zo závislej činnosti, z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti a príjmy z kapitálového majetku) boli podľa § 10 ods. 1 písm. d) príjmy z predaja vlastných nehnuteľností alebo hnutelých vecí **vrátane cenných papierov** s výnimkou príjmov **oslobodených od dane** podľa § 4 tohto zákona.

Na účely zistenia základu dane pri príjmoch z predaja cenných papierov, teda aj akcií, sa uplatnili výdavky podľa § 10 ods. 4 zákona č. 286/1992 Zb. a to:

- kúpna cena, ktorú daňovník za vec preukázateľne zaplatil,
- cena zistená na účely dane z dedičstva alebo z darovania, ak daňovník vec nadobudol dedením alebo darovaním,
- cena veci zistená v čase jej nadobudnutia, ak ju daňovník získal výmenou veci za vec,
- výdavky súvisiace s predajom cenných papierov.

Do základu dane sa zahrňovali aj príjmy, ktoré **plynuli zo splátok** na základe uzavretej kúpnej zmluvy alebo prevodu, alebo z preddavku na základe uzavretej zmluvy o budúcom predaji alebo prevode, a to v tom zdaňovacom období, v ktorom boli dosiahnuté. Aj pri týchto jednotlivých splátkach sa uplatňovali výdavky až do výšky týchto príjmov (splátok), t.j. až do výšky celkovej sumy, ktorú bolo možno uplatniť.

Príjem z predaja akcií si daňovník vyrovnal prostredníctvom podaného daňového priznania, **do 31. decembra 1999** sa uplatňovala u dane z príjmov fyzických osôb kĺzavo progresívna sadzba dane v závislosti od výšky základu dane (**15 % až 46 %**).

Podľa § 4 písm. c) zákona č. 286/1992 Zb. sa **oslobodenie od dane** vzťahovalo na príjmy z predaja hnutelných vecí, t.j. aj cenných papierov, ak **doba medzi nadobudnutím a predajom presiahla jeden rok**. Oslobodenie sa nevzťahovalo na príjmy z predaja cenných papierov, ktoré boli predmetom podnikania daňovníka alebo slúžili na jeho podnikanie alebo na inú samostatnú zárobkovú činnosť, pričom sa toto oslobodenie nevzťahovalo na príjmy z kapitálového majetku podľa § 8 tohto zákona.

c) príjmy vylúčené z predmetu dane súvisiace s akciami nadobudnutými v rámci privatizácie

V súlade s § 3 ods. 4 zákona č. 286/1992 Zb. predmetom dane neboli príjmy získané nadobudnutím cenných papierov podľa zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov (ale aj zdedením, vydaním alebo darovaním nehnuteľnosti alebo hnutelnej veci alebo majetkového práva) s výnimkou príjmov z nich plynúcich. Nadobudnutie akcií v rámci prvej vlny kupónovej privatizácie nebolo v súlade s uvedeným znením považované za zdaňovaný príjem, resp. nešlo o nepeňažný príjem. Ak sa predávali tieto akcie, za výdavok sa uznala výška 1000 Sk, čo bola menovitá hodnota jednej akcie.

2. Zdaňovanie príjmov z vlastníctva a z predaja akcií od 1. januára 2000 do 31. decembra 2003 podľa zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 366/1999 Z.z.“)

a) príjmy pochádzajúce z vlastníctva akcií

Príjmami z kapitálového majetku podľa § 8 ods. 1 písm. a) zákona č. 366/1999 Z. z. boli **úroky a ostatné výnosy z cenných papierov a tiež podiely na zisku (dividendy)**. Pri výnosoch z akcií sa uplatňovala osobitná sadzba dane (zrážková daň) **vo výške 15 %** (§ 36).

b) príjmy z predaja akcií a podmienky ich oslobodenia od dane

Pri príjme z predaja akcií u fyzických osôb sa **od 1. januára 2000 do 31. decembra 2003** vychádzalo z ustanovenia § 10 (ostatné príjmy) zákona č. 366/1999 Z. z.. Ostatnými príjmami podľa § 10 ods. 1 písm. d) zákona č. 366/1999 Z. z. boli príjmy z predaja vlastných nehnuteľností alebo hnutelných vecí a **cenných papierov** s výnimkou príjmov **oslobodených od dane podľa § 4** tohto zákona (ostatnými príjmami neboli príjmy z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti a príjmy z kapitálového majetku).

Pri príjmoch z predaja cenných papierov, t.j. aj akcií sa na účely zistenia základu dane uplatňovali výdavky v súlade s § 10 ods. 5, a to:

- kúpna cena, ktorú daňovník za akciu preukázateľne zaplatil,
- cena zistená na účely dane z dedičstva alebo z darovania, ak daňovník nadobudol akciu dedením alebo darovaním,
- cena akcie zistená v čase jej nadobudnutia, ak ju daňovník získal zámenou,
- výdavky súvisiace s kúpou a predajom akcií.

Pri príjmoch z predaja tuzemských cenných papierov prijatých na trh burzy cenných papierov znížených o výdavky podľa § 10 ods. 5 bola základom dane len suma prevyšujúca 50 000 Sk.

Rovnako, ako do 31. decembra 1999 podľa zákona č. 286/1992 Zb., do základu dane sa zahrnovali aj príjmy z predaja akcií, ktoré **plynuli zo splátok** na základe uzavretej kúpnej zmluvy alebo prevodu, alebo z preddavku na základe uzavretej zmluvy o budúcom predaji alebo prevode, a to v tom zdaňovacom období, v ktorom boli dosiahnuté. Aj pri týchto jednotlivých splátkach sa uplatňovali výdavky až do výšky týchto príjmov (splátok), t.j. až do výšky celkovej sumy, ktorú bolo možno uplatniť.

Príjem z predaja akcií si daňovník vyrovnal prostredníctvom podaného daňového priznania. **Do 31. decembra 2003** sa uplatňovala kľzavo progresívna sadzba dane z príjmov fyzických osôb, a to v závislosti od výšky základu dane (**10 % až 38 %**).

Podľa § 4 ods. 1 písm. d) zákona č. 366/1999 Z. z. sa vzťahovalo **oslobodenie od dane** na príjmy z predaja cenných papierov, ak doba medzi nadobudnutím a predajom presahovala **tri roky**. Ak doba medzi **nadobudnutím a predajom** tuzemských cenných papierov prijatých na trh burzy cenných papierov **nepresiahla tri roky, oslobodený od dane bol príjem** z ich predaja znížený o výdavky podľa § 10 ods. 5 v sume neprevyšujúcej **50 000 Sk v kalendárnom roku**, pričom od dane nebol oslobodený príjem z predaja cenných papierov, o ktorých **daňovník účtoval**, príjem z kapitálového majetku (§ 8 zákona č. 366/1999 Z. z.). Uvedené sa plne vzťahovalo aj na akcie.

c) prechodné ustanovenie

Podľa § 58 ods. 8 zákona č. 366/1999 Z. z. sa ustanovenia § 4 ods. 1 písm. d) a § 10 ods. 3 písm. a) tohto zákona použijú len ak ide o **cenné papiere nadobudnuté po účinnosti tohto zákona**, t.j. **po 31. decembri 1999**. Znamená to, že časový test tri roky a ustanovená suma 50 000 Sk sa použije len na cenné papiere nadobudnuté od 1. januára 2000. V prípade cenných papierov **obstaraných do 31. decembra 1999 sa postupuje podľa predpisov platných do 31. decembra 1999**, t.j. podľa zákona č. 286/1992 Zb.

3. Zdaňovanie príjmov z vlastníctva a z predaja akcií v súčasnosti t. j. od 1. januára 2004 podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 595/2003 Z.z.“)

a) príjmy pochádzajúce z vlastníctva akcií

V rámci aplikácie podmienok a zásad tzv. rovnej dane a jedného zdanenia príjmu, sú podľa § 3 ods. 2 písm. c) zákona č. 595/2003 Z. z. **vylúčené z predmetu dane podiely na zisku vyplácané po zdanení obchodnou spoločnosťou alebo družstvom vyrovnacie podiely, podiely na likvidačnom zostatku obchodnej spoločnosti alebo družstva a podiel na výsledku podnikania vyplácaný po zdanení tichému spoločníkovi**. Výnimku tvoria podiely na zisku spoločníka v. o. s. a komplementára komanditnej spoločnosti. Výnimka sa vzťahuje aj na podiely spoločníkov v. o. s. a komplementárov kom. spol. na likvidačnom zostatku pri likvidácii spoločnosti a vyrovnacie podiely pri zániku účasti spoločníka vo v. o. s. alebo pri zániku účasti komplementára v kom. spol. Tieto príjmy sa naďalej zdaňujú ako príjmy z podnikania a ak ide o spoločníka v. o. s. alebo komplementára kom. spol., ktorý je fyzickou osobou, ide o príjmy podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona.

b) zdanenie podielov na zisku, vyrovnacích podielov a podielov na likvidačnom zostatku zo zisku vykázaného do 31. decembra 2003

Podľa § 52 ods. 24 zákona č. 595/2003 Z. z. sa vylúčili z predmetu dane len podiely na zisku, ktoré sa vyplácajú zo zisku vykázaného za zdaňovacie obdobie po nadobudnutí účinnosti tohto zákona (rok 2004). Všetky vyplácané podiely na zisku vykázanom za predchádzajúce zdaňovacie obdobia (do 31. decembra 2003) po 1. januári 2004 sa zdaňujú 19 % sadzbou dane. Zmena § 52 ods. 24 zákonom č. 177/2004 Z. z. sa týkala zdaňovania podielov na zisku vykázanom za zdaňovacie obdobia do 31. decembra 2003, vyplácaných daňovníkom s obmedzenou daňovou povinnosťou. Tieto príjmy sa do 31. marca 2004 nezdaňovali a s účinnosťou od 1. apríla 2004 sa tieto podiely už zdaňujú zrážkovou daňou podľa § 43 zákona. Ak sa podiely na zisku **vykazovanom do konca roku 2003** vyplácajú daňovníkovi s neobmedzenou daňovou povinnosťou (zo zahraničia na naše územie), pri týchto sa od 1. mája 2004 skúma, či ich príjemca má v čase výplaty, poukázania alebo pripísania takéhoto príjmu aspoň 25 % priamy podiel na základnom imaní subjektu, od ktorého mu takýto príjem plynie, a tento subjekt má sídlo v inom členskom štáte Európskej únie.

S účinnosťou od 20. júla 2005 podľa § 3 ods. 2 písm. c) sa vylúčili z predmetu dane len tie podiely na zisku (dividendy), kde sa fyzická osoba – príjemca, podieľa na základnom imaní obchodnej spoločnosti alebo družstva a od 15. decembra 2005 sú podľa tohto ustanovenia vylúčené z predmetu dane aj podiely na zisku vyplatené členovi štatutárneho a dozorného orgánu obchodnej spoločnosti alebo družstva, ak sa v tejto spoločnosti alebo družstve nepodieľajú na základnom imaní. Podiel na zisku vyplatený obchodnou spoločnosťou alebo družstvom zamestnancovi bez účasti na základnom imaní tejto spoločnosti alebo družstva, je podľa § 5 ods. 7 písm. i) oslobodený od dane.

c) príjmy z predaja akcií a podmienky ich oslobodenia od dane

Pri príjme z **predaja akcií u fyzických osôb sa od 1. januára 2004** vychádza z ustanovenia § 8 (ostatné príjmy) zákona č. 595/2003 Z. z.. Ostatnými príjmami podľa § 8 ods. 1 písm. e) tohto zákona sú príjmy z prevodu cenných papierov.

Pri príjmoch z predaja cenných papierov, t.j. aj akcií sa na účely zistenia základu dane uplatňujú výdavky v súlade s § 8 ods. 5, a to:

- kúpna cena, ktorú daňovník za akciu preukázateľne zaplatil,
- cena akcie zistená v čase nadobudnutia, ak nadobudol akciu inak, ako kúpou (napr. darovaním alebo dedením) a
- výdavky súvisiace s nadobudnutím a predajom akcií.

Rovnako, ako podľa predchádzajúcich zákonov o daniach z príjmov, do základu dane sa zahrňujú aj príjmy z predaja akcií, ktoré **plynú zo splátok** na základe uzavretej kúpnej zmluvy alebo prevodu, alebo z preddavku na základe uzavretej zmluvy o budúcom predaji alebo prevode, a to v tom zdaňovacom období, v ktorom sú dosiahnuté (§ 8 ods. 4). Aj pri týchto jednotlivých splátkach sa uplatňujú výdavky až do výšky týchto príjmov (splátok), t.j. až do výšky celkovej sumy, ktorú možno uplatniť (§ 8 ods. 8).

Ak ide pri príjmoch z predaja akcií o zdaniteľný príjem (nie oslobodený od dane), daňovník si vyrovná tento príjem prostredníctvom podaného daňového priznania. Od 1. januára 2004 je to sadzba dane vo výške **19 %**.

Podľa § 9 ods. 1 písm. j) zákona č. 595/2003 Z. z. sa vzťahuje **oslobodenie od dane** na príjmy z predaja cenných papierov, ak **úhrn príjmov z cenných papierov, t.j. vrátane akcií** znížený o výdavok podľa § 8 ods. 5 a 7 nepresiahne v zdaňovacom období päťnásobok

sumy platného životného minima; ak takto vymedzený rozdiel medzi úhrnom príjmov a úhrnom výdavkov presiahne päťnásobok sumy platného životného minima, do základu dane sa zahrnie len rozdiel nad takto ustanovenú sumu. Uvedené platí vtedy, ak daňovník súčasne nedosiahol aj príjmy podľa § 6 ods. 3 a § 8 ods. 1 písm. a), d) a f), pretože následne musí uplatniť za ustanovených podmienok sumu oslobodených príjmov vo výške päťnásobku sumy platného životného minima na všetky tieto príjmy.

d) vplyv zvýšenia základného imania akciovanej spoločnosti na akcionára, ktorý je fyzickou osobou

Podľa § 3 ods. 2 písm. f) je vylúčený z predmetu dane aj príjem plynúci **z dôvodu nadobudnutia nových akcií** v súlade s § 208 Obchodného zákonníka (zvýšenie základného imania z majetku spoločnosti) ako aj príjem plynúci z dôvodu ich výmeny pri zrušení daňovníka bez likvidácie.

e) prechodné ustanovenie

Ak ide o cenné papiere, ktoré boli obstarané **do 31. decembra 2003**, na zdanenie príjmu z predaja týchto cenných papierov (aj akcií) sa použije prechodné ustanovenie § 52 ods. 20 zákona č. 595/2003 Z. z. Podľa citovaného ustanovenia na zdanenie príjmu z predaja cenných papierov obstaraných pred 1. januárom 2004 sa použijú ustanovenia § 4 ods.1 písm. d), § 10 ods.3 písm. a) a § 58 ods. 8 zákona č. 366/1999 Z. z. aj po 31.decembri 2003 (tak, ako je uvedené v 1. a 2.).

II. Obchodné podiely

1. Zdaňovanie príjmov z prevodu účasti v obchodnej spoločnosti alebo družstva podľa zákona č. 286/1992 Zb. od 1. januára 1993 do 31. decembra 1999 (ďalej len „zákon č. 286/1992 Zb.“)

Príjmy z prevodu účasti na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva boli od 1. januára 1993 do 31. decembra 1999 ostatným príjmom podľa § 10 ods. 1 písm. e) zákona č. 286/1992 Zb. Výnimkou však boli príjmy oslobodené od dane podľa § 4. Pri týchto príjmoch (zdaniteľných) sa za výdavok považoval vklad alebo nadobúdacía cena podielu, pričom nepeňažný vklad sa oceňoval rovnako, ako nepeňažný príjem v čase vykonania vkladu.

Do základu dane sa zahrnovali aj príjmy z prevodu účasti obchodných spoločností a členských práv v družstve, ktoré plynuli zo splátok na základe uzavretej kúpnej zmluvy alebo prevodu, alebo z preddavku na základe uzavretej zmluvy o budúcom predaji alebo prevode v tom zdaňovacom období, v ktorom boli dosiahnuté. Aj pri týchto jednotlivých splátkach sa uplatňovali výdavky až do výšky týchto príjmov (splátok), t.j. až do výšky celkovej sumy, ktorú možno uplatniť (§ 10 ods. 7 zákona č. 286/1992 Zb.), resp. strata z predaja obchodného podielu nebola zahrnutá do základu dane.

Podľa § 4 písm. r) zákona č. 286/1992 Zb. boli oslobodené od dane príjmy z prevodu členských práv družstva alebo z prevodu účasti na obchodných spoločnostiach (nesmelo ísť o predaj cenných papierov), **ak doba medzi nadobudnutím a prevodom presahovala dobu piatich rokov.**

2. Zdaňovanie príjmov z prevodu účasti v obchodnej spoločnosti alebo družstva podľa zákona č. 366/1999 Z. z. od 1. januára 2000 do 31. decembra 2003 (ďalej len „zákon č. 366/1999 Z.z.“)

Príjmy z prevodu účasti na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva boli **od 1. januára 2000 do 31. decembra 2003** ostatným príjmom podľa § 10 ods. 1 písm. e) zákona č. 366/1999 Z. z., okrem takýchto príjmov, na ktoré sa vzťahovalo oslobodenie od dane podľa § 4. Pri týchto príjmoch (zdaniteľných) sa za výdavok považoval vklad alebo nadobúdacia cena podielu (§ 10 ods. 7).

Do základu dane sa zahrnovali aj príjmy z prevodu účasti obchodných spoločností a členských práv v družstve, ktoré plynuli zo splátok na základe uzavretej kúpnej zmluvy alebo prevodu, alebo z preddavku na základe uzavretej zmluvy o budúcom predaji alebo prevode v tom zdaňovacom období, v ktorom boli dosiahnuté. Aj pri týchto jednotlivých splátkach sa uplatňovali výdavky až do výšky týchto príjmov (splátok), t.j. až do výšky celkovej sumy, ktorú možno uplatniť (§ 10 ods. 8 zákona č. 366/1999 Z. z.), resp. strata z predaja obchodného podielu nebola zahrnutá do základu dane.

Podľa § 4 ods. 1 písm. h) zákona č. 366/1999 Z. z. boli oslobodené od dane príjmy z prevodu členských práv družstva alebo z prevodu účasti na obchodných spoločnostiach (ak nešlo o predaj cenných papierov), **ak doba medzi nadobudnutím a prevodom presiahla päť rokov**. Od dane **neboli** oslobodené príjmy z prevodu členských práv družstva alebo z prevodu účasti na obchodných spoločnostiach, ak o ich **obstaraní daňovník účtoval**, a to do piatich rokov od skončenia podnikania alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti. Od dane neboli sú oslobodené príjmy, ktoré plynú daňovníkovi na základe zmluvy o budúcom prevode členských práv družstva alebo o prevode účasti na obchodných spoločnostiach v dobe do piatich rokov od nadobudnutia, aj keď zmluva o prevode bude uzatvorená až po piatich rokoch od ich nadobudnutia.

3. Zdaňovanie príjmov z prevodu účasti v obchodnej spoločnosti alebo družstva podľa zákona č. 595/2003 Z. z. od 1. januára 2004 (ďalej len „zákon č. 595/2003 Z.z.“)

Príjmy z prevodu účasti (podielu) na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva sú **od 1. januára 2004** ostatnými príjmami podľa § 8 ods. 1 písm. f) zákona č. 595/2003 Z. z. Pri týchto príjmoch (zdaniteľných) sa za výdavok považuje vklad alebo obstarávacia cena podielu (§ 8 ods. 7).

Do základu dane sa zahrnujú aj príjmy z prevodu účasti obchodných spoločností a členských práv v družstve, ktoré plynuli zo splátok na základe uzavretej kúpnej zmluvy alebo prevodu, alebo z preddavku na základe uzavretej zmluvy o budúcom predaji alebo prevode v tom zdaňovacom období, v ktorom boli dosiahnuté (§ 8 ods. 4). Aj pri týchto jednotlivých splátkach sa uplatňujú výdavky až do výšky týchto príjmov (splátok), t.j. až do výšky celkovej sumy, ktorú možno uplatniť (§ 8 ods. 8 zákona č. 595/2003 Z. z.), resp. strata z predaja obchodného podielu nie je zahrnutá do základu dane.

Podľa § 9 ods. 1 písm. j) zákona č. 595/2003 Z. z. sú príjmy z prevodu účasti (podielu) na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva [§ 8 ods. 1 písm. f)], ak úhrn týchto príjmov znížený o výdavok podľa § 8 ods.

7 nepresiahne v zdaňovacom období päťnásobok sumy platného životného minima, pričom ak takto vymedzený rozdiel medzi úhrnom príjmov a úhrnom výdavkov presiahne päťnásobok sumy platného životného minima, do základu dane sa zahrnie len rozdiel nad takto ustanovenú sumu. Uvedené sa vzťahuje, len ak daňovník súčasne nedosiahol aj príjmy podľa § 6 ods. 3 a § 8 ods. 1 písm. a), d) a e), pretože následne musí uplatniť postup vyplývajúci aj z § 9 ods. 1 písm. h) zákona č. 595/2003 Z. z.

Podľa § 52 ods. 21 zákona č. 595/2003 Z. z. sa na zdanenie príjmu z prevodu členských práv družstva alebo z prevodu účasti na obchodných spoločnostiach (ak nejde o predaj cenných papierov), **obstaraných pred 1. januárom 2004, ak doba medzi nadobudnutím a prevodom presahuje päť rokov, sa použijú ustanovenia § 4 ods. 1 písm. h) zákona č. 366/1999 Z. z. aj po 31. decembri 2003.**

*Vypracovalo: Daňové riaditeľstvo SR Banská Bystrica
december 2009*